

SCENARIUSZ LEKCJI

Nie chcę zdjęcia w internecie - moje prawo do prywatności

Czas trwania: ok. 45 minut

Grupa docelowa: klasy 5-8 szkoły podstawowej

Przedmiot: godzina wychowawcza

Cele ogólne:

- Uświadomienie uczniom, że prawo chroni ich prywatność i wizerunek.
- Rozwijanie umiejętności rozpoznawania sytuacji naruszenia prywatności, szczególnie w internecie.
- Kształtowanie postawy odpowiedzialności za swoje działania online i offline.
- Wzmacnianie poczucia sprawczości i przekonania, że dziecko ma prawo reagować i domagać się ochrony swoich praw.

Cele szczegółowe:

Uczeń:

- rozumie pojęcie **wizerunku i prywatności**,
- zna podstawowe przepisy prawa dotyczące ochrony wizerunku (art. 81 ustawy o prawie autorskim, art. 47 Konstytucji RP, art. 16 Konwencji o prawach dziecka, art. 23 i 24 Kodeksu cywilnego),
- potrafi wskazać, kiedy doszło do naruszenia jego prawa,
- wie, jak reagować w sposób bezpieczny i zgodny z prawem,
- zna instytucje i osoby, do których może zwrócić się o pomoc (rodzic, wychowawca, pedagog, Rzecznik Praw Dziecka, policja, administrator strony itp.),
- rozumie odpowiedzialność prawną za publikowanie cudzych zdjęć lub nagrań bez zgody.

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

- Karty pracy.
- Tablica/flipchart.
- Kartki, mazaki, kolorowe długopisy.
- Karty ze scenariuszami sytuacji.

PRZEBIEG LEKCJI

1. WPROWADZENIE - Co to znaczy „prawo do prywatności”? (10 minut)

Nauczyciel mówi:

“Dzisiaj porozmawiamy o czymś, co dotyczy każdego z nas, czyli o naszym wizerunku i o tym, kto może go wykorzystywać. Codziennie robimy zdjęcia, wysyłamy filmiki, wrzucamy coś do sieci. Ale czy zastanawialiście się kiedyś czy każdy ma prawo wrzucać czyjeś zdjęcie do internetu? Co, jeśli to Wasze zdjęcie, a Wy nie chcecie, by inni je widzieli?”

Pytania do uczniów:

- Czy zdarzyło się, że ktoś wrzucił Twoje zdjęcie bez pytania?
- Jak się wtedy czułeś/czułaś?
- Czy powiedziałaś o tym komuś?
- Jak zareagowali inni?

Nauczyciel zapisuje na tablicy pojęcie „**WIZERUNEK**” i prosi uczniów o skojarzenia.

Następnie dopowiada:

“Wizerunek to nie tylko twarz na zdjęciu. To wszystko, co pozwala rozpoznać Ciebie: filmik, głos, sylwetka, a nawet mem z Twoim zdjęciem. I co ważne, Twój wizerunek należy do Ciebie.”

2. Mini wykład - Jak prawo chroni Twój wizerunek (15 minut)

Nauczyciel w przystępny sposób tłumaczy uczniom, jak działa prawo w tej sprawie:

“W Polsce obowiązują przepisy, które chronią Twój wygląd, zdjęcie i prywatność.

Po pierwsze, wskazuje na to **Konstytucja RP**, czyli najważniejszy akt prawny w Polsce. W artykule 47 zapisano, że „Każdy ma prawo do ochrony życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz do decydowania o swoim życiu osobistym.”

Po drugie, Twoje prawo do prywatności gwarantuje **Konwencja o prawach dziecka** (art. 16) „Żadne dziecko nie będzie poddawane arbitralnej lub bezprawnej ingerencji w jego życie prywatne, rodzinne, domowe lub korespondencję.”

Po trzecie, ochrona wizerunku wynika z **art. 81 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych**. Znaczy to tyle, że nikt nie może opublikować Twojego zdjęcia lub filmiku bez Twojej zgody.

Po czwarte, jeśli ktoś naruszy Twoje prawo do wizerunku lub prywatności, możesz się bronić, gdyż prawo daje Ci takie możliwości. Artykuły **23 i 24 Kodeksu cywilnego** mówią, że można żądać usunięcia skutków naruszenia, przeprosin, a nawet zadośćuczynienia.

Nauczyciel tłumaczy także pojęcie **sharentingu**.

“To sytuacja, gdy rodzice lub opiekunowie publikują w sieci zdjęcia swoich dzieci, często bez pytania ich o zgodę. Prawo nie zabrania rodzicom wrzucać zdjęć dzieci, ale jeśli dziecko jest starsze i nie chce, żeby jego zdjęcie było publiczne to jego zdanie powinno być uszanowane.”

3. Ćwiczenie „Zgoda czy brak zgody?” (10 minut)

Nauczyciel czyta kilka sytuacji. Uczniowie podnoszą kartki z napisami „ZGODA” lub „BRAK ZGODY”. Po każdej sytuacji wspólnie omawiają, dlaczego to naruszenie prawa lub nie.

Przykłady:

1. Kolega robi zdjęcie całej klasy i wrzuca na swoje konto bez pytania.
2. Nauczyciel robi zdjęcie grupowe i prosi wcześniej rodziców o zgodę.
3. Koleżanka nagrywa Cię podczas tańca na przerwie i wrzuca na TikToka, bo „to śmieszne”.
4. Rodzic wrzuca Twoje zdjęcie z plaży na Facebooka, mimo że mówiłeś, że nie chcesz.
5. Kolega zamazuje Twoją twarz przed publikacją filmiku.

Po ćwiczeniu nauczyciel mówi:

“Widzicie, że w wielu sytuacjach pytanie o zgodę na rozpowszechnienie wizerunku jest konieczne, bowiem prawo mówi jasno, że nikt nie może publikować Twojego wizerunku bez Twojego „tak”.

4. Analiza przypadków i reakcje (15 minut)

Uczniowie w małych grupach otrzymują trzy krótkie opisy (scenki). Ich zadaniem jest:

- rozpoznać, czy naruszono prawo,
- podać możliwe reakcje,
- wskazać, kto mógłby pomóc.

Scenka 1:

Na wycieczce ktoś robi Ci zdjęcie, a po powrocie widzisz je na Instagramie. Wyglądasz niekorzystnie, a w komentarzach są żarty z Twojego wyglądu.

Scenka 2:

Twoi rodzice publikują Twoje zdjęcia od dzieciństwa, choć prosiłeś, by przestali.

Scenka 3:

Ktoś nagrał filmik z Twoim udziałem i zrobił z niego mema.

Po pracy grupy prezentują swoje rozwiązania. Nauczyciel dopowiada:

“Jeśli ktoś wrzucił Twoje zdjęcie bez zgody, masz prawo zażądać jego usunięcia. Możesz napisać wiadomość prywatną, poprosić administratora serwisu o interwencję lub jeśli to poważna sytuacja zgłosić ją w szkole albo nawet na policję.”

5. Co grozi za publikowanie zdjęć bez zgody? - odpowiedzialność cywilna (10 minut)

Nauczyciel wyjaśnia uczniom:

“Kiedy ktoś wrzuca do internetu zdjęcie innej osoby bez jej zgody, może naruszyć jej **dobra osobiste**, takie jak godność, prywatność, dobre imię czy wizerunek. Każdy człowiek, również dziecko, ma prawo do decydowania o swoim wizerunku. Jeśli ktoś bez Twojej zgody opublikuje zdjęcie, filmik lub przeróbkę, możesz (sam lub z pomocą rodziców) domagać się:

- usunięcia zdjęcia z internetu,
- zaniechania dalszego udostępniania,
- przeprosin,
- a nawet zadośćuczynienia pieniężnego.

Takie sytuacje reguluje **Kodeks cywilny** (art. 23 i 24).

Nie chodzi od razu o sądy czy kary, ale o świadomość, że **internet nie jest poza prawem**.

Jeśli ktoś Cię krzywdzi, ośmiesza albo narusza Twoją prywatność masz prawo o tym mówić i masz prawo się bronić.”

6. Podsumowanie (5 minut)

Nauczyciel podkreśla:

“Wizerunek to coś, co należy tylko do Ciebie. Masz prawo powiedzieć „nie” i to nie jest niegrzeczne, tylko odważne i odpowiedzialne. W sieci też obowiązuje prawo. A Twoje zdjęcie to Twoja własność.”

Pytania do refleksji:

- Jak mogę lepiej dbać o swoją prywatność w internecie?
- Jak mogę pomóc komuś, kto padł ofiarą naruszenia wizerunku?

KARTA PRACY

Moje prawo do prywatności

Imię i nazwisko: _____

Data: _____

Klasa: _____

ZADANIE 1. Co wiem o prawie do prywatności?

1. Jak rozumiesz słowo „wizerunek”?

---

2. Dlaczego prawo chroni Twój wizerunek?

---

3. Zaznacz, które z poniższych zdań są prawdziwe (P/F)

- a) Każdy ma prawo decydować, czy jego zdjęcie trafi do internetu.
- b) Jeśli jesteś na zdjęciu grupowym, zgoda nie jest potrzebna.
- c) Dziecko też ma prawo nie zgodzić się na publikację swojego zdjęcia.
- d) Rodzice mogą bez pytania wrzucać zdjęcia dziecka do sieci.
- e) Każda publikacja w internecie to forma udostępnienia wizerunku.

ZADANIE 2. Jak reagować w trudnych sytuacjach?

1. Jak byś się czuł, gdyby ktoś wrzucił Twoje zdjęcie bez pytania?

---

2. Co możesz zrobić, jeśli ktoś nie chce usunąć Twojego zdjęcia?

---

3. Z kim możesz porozmawiać, gdy Twoje prawa w sieci są łamane?

- rodzic / opiekun
- nauczyciel
- wychowawca
- pedagog szkolny
- ktoś inny: _____

4. Ułóż krótką odpowiedź, którą możesz powiedzieć, gdy ktoś chce Cię nagrać lub zrobić zdjęcie, a Ty się nie zgadzasz.

ZADANIE 3. Co mówi prawo?
Połącz przepis z jego znaczeniem:

Art. 81 ustawy o prawie autorskim	Każdy ma prawo do ochrony życia prywatnego i rodzinnego.
Art. 47 Konstytucji RP	Rozpowszechnianie wizerunku wymaga zgody osoby przedstawionej
Art. 23-24 Kodeksu cywilnego	Każdy ma prawo do ochrony dóbr osobistych (w tym wizerunku i prywatności).

ZADANIE 4. Zasady odpowiedzialnego publikowania

1. Dokończ zdania:

- Zanim wrzucę czyjeś zdjęcie, powinienem _____.
- Jeśli ktoś nie chce być na zdjęciu, to _____.
- Publikowanie cudzych zdjęć bez zgody to _____.
- Szacunek w internecie oznacza _____.

2. Wypisz trzy zasady, których będziesz przestrzegać, żeby chronić swoją prywatność online:

- _____
- _____
- _____

ZADANIE 5. Mini-case study

Przeczytaj krótkie sytuacje i zapisz, co byś zrobił:

1. Ktoś z klasy zrobił filmik, na którym widać Ciebie i wrzucił go na TikToka. Co robisz?
_____
2. Ktoś robi z Twojego zdjęcia mema i wysyła w grupie klasowej. Co mówisz?
_____
3. Mama wrzuca Twoje zdjęcie z dzieciństwa na Facebooka, a Ty nie chcesz, żeby to było publiczne. Jak jej to powiesz?
_____

